

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/92/2005

REAKCJE POLAKÓW NA WYBÓR PAPIEŻA BENEDYKTA XVI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

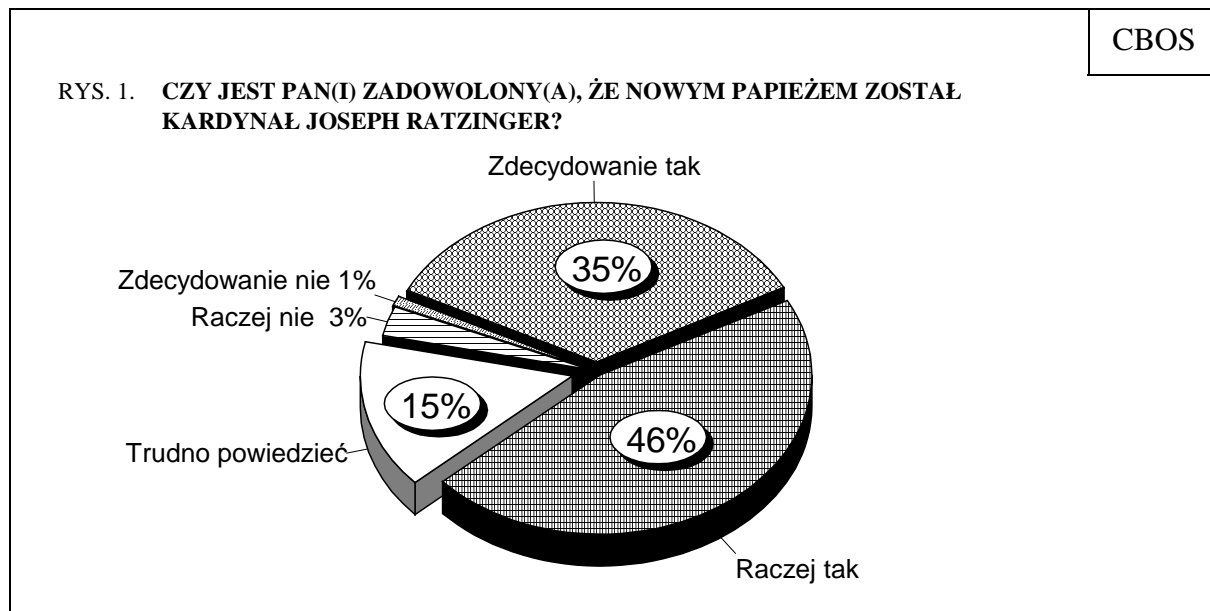

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

Majowy sondaż¹ jest pierwszym zrealizowanym po wyborze nowego papieża. Pochodzący z Bawarii kardynał Joseph Ratzinger, jeden z bliskich współpracowników Jana Pawła II, był w Polsce obecny w medialnych przekazach na temat Kościoła i można przypuszczać, że jest znany wiernym. W badaniu respondenci wyrażali swoje uczucia wobec faktu, że został on nowym papieżem, przedstawiali też oczekiwania co do zmian w Kościele, jakie miałyby wprowadzić.

ZADOWOLENIE Z WYBORU KARDYNAŁA RATZINGERA NA PAPIEŻA

Zdecydowana większość Polaków (81%) jest zadowolona, że nowym papieżem został kardynał Joseph Ratzinger, w tym ponad jedna trzecia (35%) wyraża swoją opinię w sposób zdecydowany. Niezadowoleni są jedynie nieliczni respondenci (4% wskazań), natomiast 15% nie ma zdania na ten temat.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (180) zrealizowano w dniach 6-9 maja 2005 roku na liczącej 1052 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Katolicy są niemal jednomyślni w akceptacji nowego papieża. Osoby innych wyznań i bezwyznaniowi w większości nie wyrażają zdania, co można uznać za wyraz obojętności.

Tabela 1

Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że nowym papieżem został kardynał Joseph Ratzinger?	Wskazania respondentów wyznania	
	rzymskokatolickiego	innego lub żadnego*
	w procentach	
Zdecydowanie tak	35	14
Raczej tak	46	19
Raczej nie	3	3
Zdecydowanie nie	1	0
Trudno powiedzieć	14	63

* Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie. Z tego też powodu ich deklaracje należy interpretować ostrożnie

Stosunek do nauczania Kościoła ma stosunkowo niewielki wpływ na akceptację Benedykta XVI. Zarówno wierni stosujący się do nauk Kościoła, jak i wierzący na swój sposób w zdecydowanej większości są zadowoleni, że nowym papieżem został Joseph Ratzinger. Niewierzący są najczęściej albo raczej zadowoleni, albo obojętni.

Tabela 2

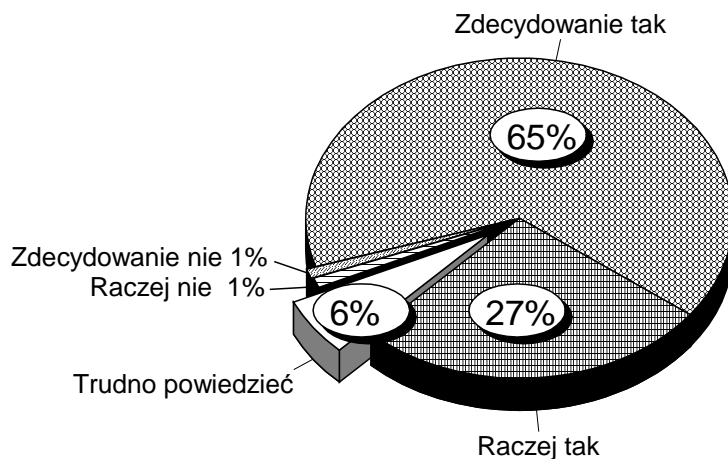
Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że nowym papieżem został kardynał Joseph Ratzinger?	Odpowiedzi osób określających się jako:		
	wierzące* i stosujące się do wskazań swojego Kościoła	wierzące* na swój własny sposób	niewierzące i określające swój stosunek do wiary inaczej**
	w procentach		
Zdecydowanie tak	39	30	4
Raczej tak	46	46	47
Raczej nie	3	4	8
Zdecydowanie nie	1	1	0
Trudno powiedzieć	12	19	41

* Dotyczy członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie. Z tego też powodu ich deklaracje należy interpretować ostrożnie

Prawie wszyscy respondenci (92%) chcieliby, aby nowy papież przyjechał do Polski z wizytą duszpasterską. Za ledwie 2% badanych jest odmiennego zdania, a 6% nie ma opinii w tej sprawie.

RYS. 2. CZY CHCIAŁ(A)BY PAN(I), ŻEBY PAPIEŻ BENEDYKT XVI PRZYJECHAŁ Z WIZYTĄ DUSZPASTERSKĄ DO POLSKI?

Zarówno respondenci wierzący i przestrzegający kościelnych nakazów i zakazów, jak i wierzący na swój sposób w zdecydowanej większości chcieliby, żeby nowy papież przyjechał z pielgrzymką do Polski. Różnice przejawiają się w częstotliwości odpowiedzi „zdecydowanie tak” - częściej ją wybierają osoby stosujące się do nauki Kościoła niż wierzący po swojemu. Większość niewierzących także chciałaby, aby nowy papież przyjechał do Polski, jednak znacząca grupa nie ma w tej sprawie wyrobionej opinii.

Tabela 3

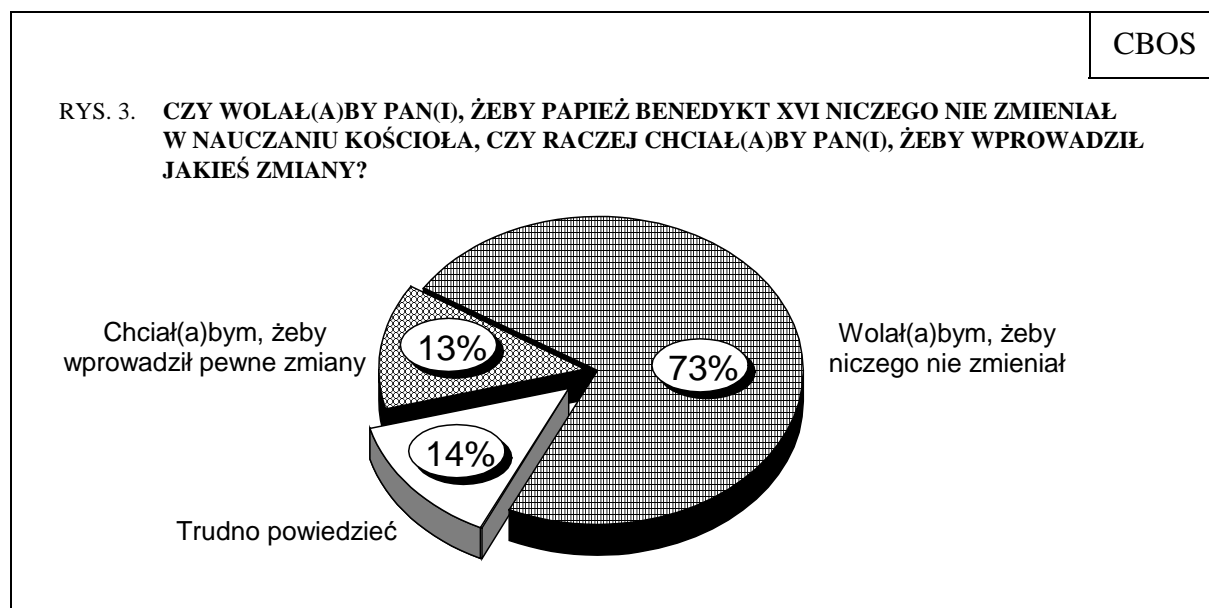
Czy chciał(a)by Pan(i), żeby papież Benedykt XVI przyjechał z wizytą duszpasterską do Polski?	Odpowiedzi osób określających się jako:		
	wierzące* i stosujące się do wskazań Kościoła	wierzące* na swój własny sposób	niewierzące i określające swój stosunek do wiary inaczej**
	w procentach		
Zdecydowanie tak	71	59	21
Raczej tak	25	30	41
Raczej nie	1	2	0
Zdecydowanie nie	0	1	0
Trudno powiedzieć	3	8	38

* Dotyczy członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie. Z tego też powodu ich deklaracje należy interpretować ostrożnie

REFORMY W KOŚCIELE

Większość Polaków (73%) wolałaby, aby Benedykt XVI niczego nie zmieniał w nauczaniu Kościoła. Znacznie mniejsza grupa (13%) opowiada się za tym, aby nowy papież wprowadził pewne zmiany. Co siódmy respondent (14%) nie chce lub nie potrafi się wypowiedzieć w tej kwestii.

Wierni stosujący się do zaleceń Kościoła stosunkowo rzadko są za tym, żeby je modyfikować. Większość wierzących na swój własny sposób także opowiada się za zachowaniem obecnych zasad, jednak znacznie częściej niż przestrzegający wskazań Kościoła chcieliby wprowadzenia jakichś zmian.

Tabela 4

Czy wolał(a)by Pan(i), żeby papież Benedykt XVI niczego nie zmieniał w nauczaniu Kościoła, czy raczej chciał(a)by Pan(i), żeby wprowadził jakieś zmiany?	Odpowiedzi osób określających się jako:		
	wierzące* i stosujące się do wskazań Kościoła	wierzące* na swój własny sposób	niewierzące i określające swój stosunek do wiary inaczej**
	w procentach		
Żeby nic nie zmieniał	81	62	33
Żeby wprowadził zmiany	8	23	28
Trudno powiedzieć	11	15	39

* Dotyczy członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie. Z tego też powodu ich deklaracje należy interpretować ostrożnie

Niewierzącym najczęściej kwestia ta jest obojętna, jednak stosunkowo często też chcieliby wprowadzenia korekt w nauce Kościoła. Zapewne dzieje się tak, ponieważ jest to grupa niejednorodna: są tam zarówno osoby nigdy nienależące do Kościoła, jak i takie, które utraciły z nim kontakt, być może dlatego, że nie zgadzały się z niektórymi zasadami. Trzeba jednak dodać, że osób takich jest mało - 3% ogółu badanych.

OCZEKIWANE ZMIANY W NAUCZANIU KOŚCIOŁA

Osoby oczekujące od Benedykta XVI zmian w nauczaniu Kościoła precyzowały, na czym one miałyby polegać. Respondenci odpowiadali na pytanie otwarte, a więc samodzielnie formułowali odpowiedzi, które następnie zostały odpowiednio pogrupowane. W wypowiedziach oprócz spraw związanych z doktryną i ideologią pojawiły się też postulaty co do zmian struktury organizacyjnej Kościoła. Oprócz spraw, na które papież może mieć wpływ, wymieniano też kwestie rozstrzygane na niższych szczeblach hierarchii kościelnej.

Wśród postulowanych zmian respondenci najczęściej wymieniali **zniesienie celibatu** księży. Prawie co czwarta osoba licząca na reformy w Kościele uważa, że należy zezwolić księżom na zawieranie małżeństw, zakładanie rodziny.

Tabela 5

Jakie miałyby być to zmiany, w jakiej dziedzinie?	Odsetki	
	ogółu respondentów	respondentów liczących na zmiany N=137
Zniesienie celibatu księży	3	22
Liberalizacja i/lub modernizacja Kościoła	2	14
Zmiana stosunku do antykoncepcji	2	14
Zmiana stosunku do rozwodników, akceptacja związków nieformalnych	1	10
Zmiany w organizacji Kościoła, sprawy finansowe	1	9
Zmiana w nastawieniu do aborcji	1	8
Poprawa moralności księży	1	6
DIALOG z innymi religiami	1	5
Różne inne oczekiwania	3	21
Odpowiedzi niejasne, ogólnikowe i nie na temat	4	26

Respondenci mogli wymieniać zmiany w różnych dziedzinach

Stosunkowo często pojawiał się postulat liberalizacji i/lub modernizacji Kościoła. Niektórzy mówili o tym bez uszczegółowienia, o jaką sferę chodzi. Respondenci ci chcieliby mniej konserwatyizmu, *żeby Kościół był otwarty i nowoczesny, dostosowany do obecnych*

czasów. Najczęściej pojawiającym się konkretnym przejawem modernizacji miałyby być **zmiana stosunku do antykoncepcji**. Respondenci oczekują, że Kościół osłabi swój sprzeciw wobec różnych powszechnie stosowanych jej form, np. pozwoli wiernym używać prezerwatyw. Nieznacznie mniejsza grupa chciałaby zmiany stosunku do **aborcji**.

Innym pojawiającym się problemem jest **stosunek Kościoła do osób rozwiedzionych i żyjących w związkach nieformalnych**. Niektórzy respondenci krytykowali restrykcyjne postępowanie Kościoła wobec rozwodników i chcieliby, żeby umożliwiono im rozwody kościelne i zawieranie powtórnych małżeństw. Podawano konkretne przykłady działań Kościoła wykluczających te osoby, np. utrudnienia w chrzczeniu dzieci z nieformalnych związków.

Zmiany w organizacji Kościoła oraz kwestie finansowe potraktowaliśmy tu łącznie. W tej kategorii odpowiedzi umieściliśmy odbiurokratyzowanie instytucji kościelnych, konsekwentne oddzielenie Kościoła od państwa, a także wszystkie wypowiedzi, w których pojawiały się sprawy finansowe. Niektórzy respondenci wspominali o potrzebie opodatkowania księży, inni o płaceniu im pensji.

Poprawa moralności księży, rygorystyczne postępowanie wobec duchownych łamiących normy moralne to najważniejszy, zdaniem niektórych, obszar działania nowego papieża. Wydaje się, że wypowiedzi te są reakcją na ujawnione w ostatnim czasie w Polsce i za granicą przypadki molestowania seksualnego nieletnich przez księży.

W wypowiedziach pojedynczych respondentów (łącznie 3% ogółu) pojawiały się różne inne oczekiwania dotyczące zmiany doktryny Kościoła, obszarów jego działania, form aktywności. Po kilka osób wspominało **zmianę formuły spowiedzi** (np. poprzez wprowadzenie spowiedzi zbiorowej w czasie mszy) i **przyjmowanie komunii na rękę**. Niewielka grupa oczekuje wprowadzenia **kapłaństwa kobiet**. Z kontrowersyjnych (przynajmniej w Polsce) postulatów można wymienić akceptację przez Kościół **związków homoseksualistów**. Część respondentów oczekuje większego zaangażowania Kościoła w rozwiązywanie problemów społecznych (np. walkę z biedą), a także w działalność polityczną. Nieliczni sądzą, że Benedykt XVI powinien aktywnie walczyć z odplywem wiernych na zachodzie Europy.

Stosunkowo duża część liczących na zmiany nie potrafi skonkretyzować swoich oczekiwań. Ich wypowiedzi są **niejasne i ogólnikowe** lub **nie na temat**. Mówią oni, że nie mają na myśli nic konkretnego, jeszcze nie wiedzą, trudno im powiedzieć. Część badanych oczekuje kontynuacji nauczania Jana Pawła II, chce, aby nowy papież pozostał wierny

zasadom wyznaczonym przez poprzednika. Kilku respondentów wskazywało w tym kontekście na niezmienną nastawienie do homoseksualistów, nieakceptowanie ich małżeństw.

Polacy przyjęli wybór papieża Benedykta XVI z niemal jednomyślną aprobatą. Z pewnością wpływ na to miała jego wcześniejsza bliska współpraca z Janem Pawłem II i wyrażone w pierwszych słowach po wyborze uznanie dla swego poprzednika.

Niewielu wiernych chciałoby, aby obecny papież zmienił cokolwiek w nauczaniu Kościoła. Z innych badań² wynika, że Polacy w większości mają niezgodne z nauką Kościoła poglądy na kontrowersyjne kwestie, takie jak np. stosunek do przerywania ciąży czy zapłodnienia pozaustrojowego, jednak nie oczekują zmian w stanowisku hierarchii kościelnej. Można przypuszczać, że taki stan rzeczy wynika z kilku przyczyn. Po pierwsze, stanowisko Kościoła jest znane i niezmiennie i ludzie wiedzą, że nie mogą liczyć na jego modyfikację. Po drugie, badanie było realizowane w chwili ciągle naznaczonej żałobą po śmierci Jana Pawła II - respondenci mogli mieć opory przed wyrażaniem oczekiwań sprzecznych z jego poglądami i naukami.

Opracował
Michał WENZEL

---

² Zob. np. komunikat CBOS „Aborcja, edukacja seksualna, zapłodnienie pozaustrojowe”, luty 2005.

A N E K S

Tabela 1. Czy jest Pan(i) zadowolony(a), że nowym papieżem został kardynał Joseph Ratzinger?
(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	46	3	1	15	1050
Płeć						
Mężczyźni	32	48	4	1	15	498
Kobiety	38	43	3	1	15	552
Wiek						
18-24 lat	31	47	4	3	16	161
25-34	30	53	3	0	14	191
35-44	30	52	2	1	15	180
45-54	40	41	3	0	15	202
55-64	36	46	4	2	11	123
65 lat i więcej	41	36	3	1	19	193
Miejsce zamieszkania						
Wieś	35	47	4	1	14	382
Miasto do 20 tys.	38	45	3	0	14	131
20-100 tys.	30	52	3	0	15	212
101-500 tys.	37	42	2	2	17	200
501 tys. i więcej mieszk.	37	38	3	1	21	126
Wykształcenie						
Podstawowe	34	44	4	1	17	307
Zasadnicze zawodowe	40	43	3	3	11	267
Średnie	31	50	2	0	17	364
Wyższe	36	43	4	0	17	113
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	36	47	4	0	14	77
Prac. umysł. niż. szczebla	31	44	1	0	24	81
Pracownicy fiz.- umysł.	37	44	5	1	13	92
Robotnicy wykwalifikowani	22	48	7	0	23	88
Robotnicy niewykwalifik.	30	53	4	0	13	39
Rolnicy	34	52	5	0	9	55
Pracujący na własny rach.	23	59	4	3	12	42
Bierni zawodowo						
Renciści	38	44	0	2	15	120
Emeryci	41	40	3	2	14	208
Uczniowie i studenci	26	52	4	1	18	77
Bezrobotni	40	46	2	2	11	123
Gospodynie domowe i inni	37	40	2	0	21	47
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	34	44	3	0	19	168
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	22	52	2	0	23	62
sekt. pryw. poza rolnict.	30	51	4	1	14	191
prywatnym gosp. rolnym	37	50	4	0	8	59
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	36	47	3	0	13	130
301-500	34	48	3	2	13	166
501-900	33	46	2	2	18	206
901-1200	48	43	4	0	5	84
Powyżej 1200 zł	38	42	5	1	14	74
Ocena własnych war. mater.						
Złe	37	44	5	1	15	334
Średnie	33	47	2	2	16	455
Dobre	36	46	2	1	16	260
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	53	31	2	3	11	89
Raz w tygodniu	37	48	3	1	12	566
1-2 razy w miesiącu	32	44	5	0	19	164
Kilka razy w roku	23	49	5	1	23	157
W ogóle nie uczestniczy	24	41	2	5	27	73
Poglądy polityczne						
Lewica	30	48	6	0	16	146
Centrum	34	51	3	0	11	270
Prawica	42	45	2	1	9	316
Trudno powiedzieć	29	41	3	2	24	316

Tabela 2. Czy wolał(a)by Pan(i), żeby papież Benedykt XVI niczego nie zmieniał w nauczaniu Kościoła, czy raczej chciał(a)by Pan(i), żeby wprowadził jakieś zmiany? 1 - Wolał(a)bym, żeby niczego nie zmieniał; 2 - Chciał(a)bym, żeby wprowadził pewne zmiany (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	73	13	14	1050
Płeć				
Mężczyźni	73	13	14	498
Kobiety	74	13	13	552
Wiek				
18-24 lat	69	15	16	161
25-34	70	17	13	191
35-44	76	11	13	180
45-54	74	12	13	202
55-64	75	15	10	123
65 lat i więcej	76	8	16	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	78	8	14	382
Miasto do 20 tys.	74	12	14	131
20-100 tys.	73	16	11	212
101-500 tys.	73	13	14	200
501 tys. i więcej mieszk.	59	24	17	126
Wykształcenie				
Podstawowe	79	5	16	307
Zasadnicze zawodowe	84	9	7	267
Średnie	66	19	15	364
Wyższe	57	25	18	113
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	23	16	77
Prac. umysł. niż. szczebla	62	21	17	81
Pracownicy fiz.- umysł.	74	14	11	92
Robotnicy wykwalifikowani	73	14	13	88
Robotnicy niewykwalifik.	80	8	13	39
Rolnicy	83	3	13	55
Pracujący na własny rach.	69	21	10	42
Bierni zawodowo				
Renciści	75	13	12	120
Emeryci	77	7	15	208
Uczniowie i studenci	65	19	16	77
Bezrobotni	79	8	13	123
Gospodynie domowe i inni	77	17	7	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	69	17	14	168
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	66	15	18	62
sekt. pryw. poza rolnict.	71	17	12	191
prywatnym gosp. rolnym	81	5	14	59
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	78	13	9	130
301-500	80	10	10	166
501-900	78	8	13	206
901-1200	66	20	14	84
Powyżej 1200 zł	53	27	20	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	78	9	13	334
Średnie	75	13	11	455
Dobre	65	18	18	260
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	81	3	16	89
Raz w tygodniu	80	10	10	566
1-2 razy w miesiącu	72	12	17	164
Kilka razy w roku	57	25	18	157
W ogóle nie uczestniczy	54	25	20	73
Poglądy polityczne				
Lewica	61	25	14	146
Centrum	74	13	13	270
Prawica	77	14	9	316
Trudno powiedzieć	75	7	19	316